

การป้องกันเด็กและเยาวชนจากภัยออนไลน์

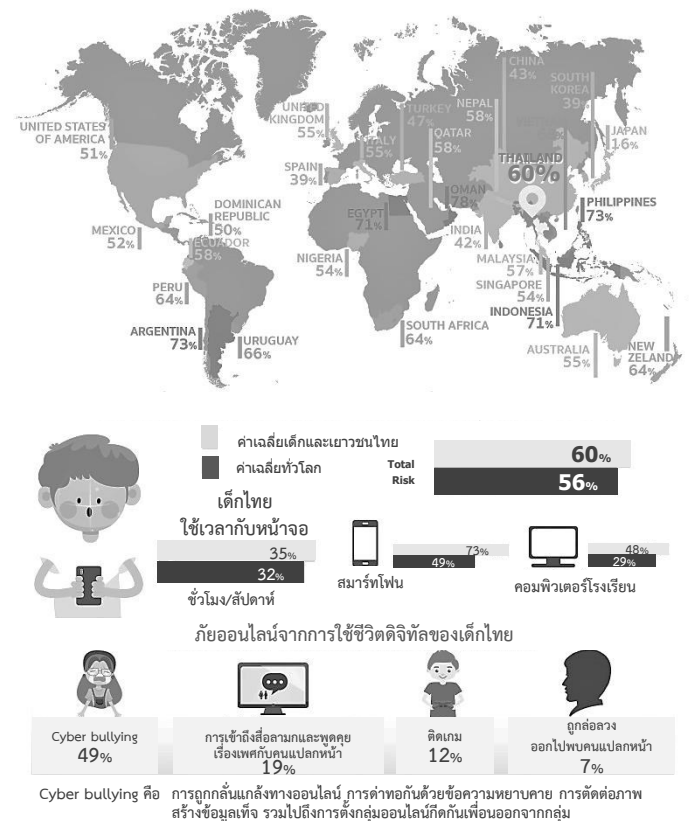
“

เด็กไทยร้อยละ 60 มีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ อาทิ การถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ การเข้าถึงสื่อลามกและพูดคุยเรื่องเพศกับคนแปลกหน้า การติดเกม และการถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้า

”

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น การรับและส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ สามารถดำเนินการได้หลายช่องทาง ทำให้การสื่อสารระหว่างกันทำได้อย่างรวดเร็ว อิสระ ไร้พรมแดน ทั้งกับคนที่รู้จักคุ้นเคยหรือเพื่อนใหม่คนแปลกหน้าที่ผ่านเข้ามาในโลกออนไลน์ ถึงแม้จะเป็นโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลความรู้ซึ่งนับว่ามีประโยชน์มหาศาล แต่ก็แฝงมาด้วยความเสี่ยงและอันตรายในหลายมิติเช่นกัน อาทิ การสอดแนมความเป็นส่วนตัว การกลั่นแกล้งออนไลน์ และอาจถูกชักจูงให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ได้ง่าย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน อาทิ ถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้า ถูกล่วงละเมิดทางเพศ และการเล่นพนันออนไลน์ ดังนั้น การป้องกันเด็กและเยาวชนจากภัยออนไลน์เป็นประเด็นสำคัญที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งครอบครัว โรงเรียน ภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมออนไลน์และในชีวิตจริงได้โดยไม่ทำให้ตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อน

แผนภาพ 19 โอกาสเสี่ยงจากภัยออนไลน์ของเด็กไทยที่มีอายุระหว่าง 8-12 ปี

ที่มา: อ้างจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

เด็กไทยยังมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัลต่ำ โดยร้อยละ 60 มีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ จากรายงาน 2018 DQ Impact Report ซึ่งจัดทำขึ้นโดยความร่วมมือของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และ DQ institute ประเทศสิงคโปร์ โดยสำรวจกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนไทยที่มีอายุระหว่าง 8-12 ปี จำนวน 1,300 คนทั่วประเทศ พบว่า ระดับทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของเด็กไทยยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเด็กไทยร้อยละ 60 มีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ ขณะที่ค่าเฉลี่ยของ 29 ประเทศทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 56 ภัยออนไลน์ที่พบมากที่สุดคือ การถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ การเข้าถึงสื่อลามกและพูดคุยเรื่องเพศกับคนแปลกหน้า การติดเกม และการถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้า ตามลำดับ

สอดคล้องกับผลการสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ประจำปี 2561 ซึ่งสำรวจในกลุ่มเด็กอายุ 6-18 ปีทั่วประเทศ 15,318 คน โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับศูนย์ประสานงานขับเคลื่อน

การส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ และมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย พบว่า เด็กร้อยละ 51.7 เคยพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จักผ่านสื่อออนไลน์ ร้อยละ 33.6 ให้ข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ วันเดือนปีเกิด ภาพถ่ายของตัวเอง หรือครอบครัวผ่านสื่อออนไลน์ ร้อยละ 25.5 เปิดอ่านอีเมลที่ส่งมาจากคนที่ไม่รู้จัก หรือคลิก link ที่ไม่รู้จัก ร้อยละ 3 เคยเล่นพนันทายผลฟุตบอลออนไลน์ และร้อยละ 1.8 เคยถ่ายภาพหรือวิดีโอลามกของตนเองส่งให้คนอื่น ๆ ทางออนไลน์ นอกจากนี้ เกือบร้อยละ 70 แชรืโลเคชั่นหรือเช็คอินสถานที่ต่าง ๆ ที่ไป และที่น่ากังวลคือ เด็กกว่าร้อยละ 25 เคยนัดพบกับเพื่อนออนไลน์อย่างน้อย 1 ครั้ง ในจำนวนนี้ร้อยละ 5.1 ถูกพุดจาล้อเลียน ถูกดู ทำให้เสียใจ ร้อยละ 2.1 ถูกหลอกให้เสียเงินหรือเสียทรัพย์สินอื่น ๆ ร้อยละ 1.9 ถูกละเมิดทางเพศ ร้อยละ 1.7 ถูกทุบตีทำร้ายร่างกาย และร้อยละ 1.3 ถูกถ่ายภาพหรือคลิปวิดีโอแล้วนำไปประจาน และ/หรือข่มขู่เรียกเงิน สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมเสี่ยงจากภัยออนไลน์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องเร่งแก้ไข

ดังนั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และมีความฉลาดทางดิจิทัล (DQ: Digital Intelligence Quotient) สามารถเติบโตและเผชิญหน้ากับโลกยุคดิจิทัลโดยไม่บั่นทอนพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยเพราะเด็กเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่รายล้อมไปด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยทักษะสำคัญของการเลี้ยงลูกให้มีความฉลาดทางดิจิทัล ประกอบด้วย (1) สอนให้รู้จักจัดการตัวตนทั้งความคิด ความรู้สึก การกระทำ และรู้จักรับมือต่อการกระทำ (2) สอนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ สามารถแยกแยะข้อมูล ไม่เชื่อทุกอย่างที่เห็นหรือรับมา (3) สอนให้รู้จักรักษาความปลอดภัยของตนเอง อาทิ ตั้งรหัสผ่าน การสแกนไวรัสก่อนใช้งาน (4) สอนให้รักษาความเป็นส่วนตัว ไม่บอกข้อมูลส่วนตัวกับคนอื่น (5) สอนให้ใช้เวลาบนโลกออนไลน์อย่างเหมาะสม ไม่กระทบชีวิตด้านอื่น ๆ (6) สอนให้เข้าใจธรรมชาติของโลกดิจิทัลว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ (7) สอนให้รู้จักรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ อาทิ บล็อกจากรายชื่อผู้ติดต่อ แจ้งให้ผู้ปกครองทราบ และ (8) สอนให้มีความเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่นจากข้อมูลออนไลน์เพียงอย่างเดียว

แผนภาพ 20 ทักษะสำคัญของการเลี้ยงลูกให้มีความฉลาดทางดิจิทัล

ที่มา: อ้างจากมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย